

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1094

Vragen van het lid **Piri** (GroenLinks-PvdA) aan de Minister van Asiel en Migratie en de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid over *het bericht dat er grote zorgen zijn bij hoge rechtsorganen over asielwetten* (ingezonden 13 december 2024).

Antwoord van Minister **Faber – Van de Klashorst** (Asiel en Migratie) (ontvangen 22 januari 2025).

Vraag 1

Bent u bekend met het bericht «Grote zorgen bij hoge rechtsorganen over asielwetten Faber»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Welke acties onderneemt u nu de Raad voor de Rechtspraak aangeeft «zeer grote bezwaren» te hebben bij de invoering van het tweestatusstelsel? Bent u hierover in gesprek met de Raad voor de Rechtspraak? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 2

Het kabinet vindt het noodzakelijk om direct en met urgentie in te zetten op een breed pakket aan maatregelen om de asielketen per direct en duurzaam te ontlasten. De invoering van een tweestatusstelsel is onderdeel van die maatregelen. Dit is ook opgenomen in het regeerprogramma.² Ik ben me ervan bewust dat deze maatregelen gevolgen hebben voor de uitvoering, waaronder de rechtspraak. De zorgen daarover van de Raad voor de rechtspraak neem ik serieus. Ik ben op dit moment niet met de Raad voor de rechtspraak in gesprek. Wel heeft de Raad voor de rechtspraak een nader advies aangekondigd, dat ik zal betrekken in het wetgevingsproces.³

¹ NOS, 10 december 2024 (nos.nl/artikel/2547783-grote-zorgen-bij-hoge-rechtsorganen-over-asielwetten-faber).

² Regeerprogramma, Hoofdstuk 2. Grip op asiel en migratie, p. 20.

³ De Rvdr beperkt zijn advies van 2 december 2024 tot een aantal aspecten op hoofdlijnen die nader aan de orde zullen komen in een definitief, in de tweede helft van januari 2025 uit te brengen advies.

Vraag 3

Heeft u in beeld hoeveel extra fte en financiële middelen nodig zijn voor de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) en de rechtspraak door de invoering van de asielnoodmaatregelenwet? Zo nee, wilt u dit in kaart brengen voor het indienen van dit wetsvoorstel? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 3

De financiële gevolgen van de in dit wetsvoorstel opgenomen maatregelen hebben vooral betrekking op de uitvoering, met name de IND, en de rechtspraak. De totale kosten voor de IND worden, zoals vermeld in de memorie van toelichting op het wetsvoorstel, geraamd op 1,5 miljoen structureel en € 600.000 incidenteel.

De kosten en gevolgen voor de rechtspraak worden op een later moment in beeld gebracht en bij het wetgevingsproces betrokken, mede naar aanleiding van het hiervoor genoemde nadere advies van de Raad voor de rechtspraak.

Vraag 4 en 6

Heeft u in kaart wat de invoering van de asielnoodmaatregelenwet en het tweestatusstelsel betekent voor de werkvoorraad van de IND? Zo nee, kunt u dit in kaart brengen voor het indienen van de wetsvoorstellen? Zo nee, waarom niet?

Wat is uw inschatting wat betreft het percentage mensen dat bij de invoering van het tweestatusstelsel en het krijgen van een B-status in hoger beroep zal gaan, en wat zijn de kosten hiervan voor de IND en de rechtspraak? Wat betekent dit voor de werkvoorraad van de IND? Kunt u dit cijfermatig op een heldere manier toelichten?

Antwoord 4 en 6

Geschat wordt dat 75% van de vreemdelingen die een subsidiairebeschermingsstatus wordt verleend in beroep zal gaan tegen de inwilligende beschikking. In een impactanalyse is een eerste, globale inschatting gemaakt van de uitvoeringsgevolgen en de financiële consequenties voor de IND. Op basis van de huidige inzichten en scenario's vergt de invoering van een tweestatusstelsel 120 tot 279 extra fte en zorgt zij daarmee voor een structurele toename van de directe personele kosten tussen de € 11,7 tot € 27 miljoen per jaar. De inschatting is dat het totaal aan personele kosten tussen € 25 tot € 60 miljoen per jaar bedraagt. Naast deze structurele kosten zullen er ook incidentele kosten zijn, bijvoorbeeld voor de aanpassing van interne systemen.

De kosten en gevolgen voor de rechtspraak worden op een later moment in beeld gebracht en bij het wetgevingsproces betrokken, mede naar aanleiding van het hiervoor genoemde nadere advies van de Raad voor de rechtspraak.

Vraag 5 en 7

Kunt u nader toelichten wat u bedoelt met «Als we niets doen worden de rechtbanken ook overspoeld, maar dan door nieuwe asielaanvragen», hoeveel asielaanvragen minder denkt u te ontvangen door het invoeren van het tweestatusstelsel en de asielnoodmaatregelenwet?

Waar baseert u het vertrouwen op dat u er samen met de IND en de rechters «met elkaar kunt oplossen» nu de zorgen bij de IND en de verschillende rechtscolleges zo groot zijn?

Antwoord 5 en 7

Zowel de IND als de rechtbanken hebben te maken met grote voorraden aan vreemdelingenzaken en lange doorlooptijden. De inzet van de regering is om grip te krijgen op migratie en de asielinstroom te beperken. Zoals ik uw Kamer heb bericht in mijn brief van 2 december 2024⁴ is de instroom van asielzoekers afhankelijk van een groot aantal interne en externe op elkaar inwerkende factoren. Naast nationale migratiemaatregelen zijn ook EU-maatregelen, sociaaleconomische ontwikkelingen en geopolitieke ontwikkelingen van belang. Deze complexiteit betekent niet dat sturen op asielmigratie niet mogelijk is. Het betekent eerder dat sturing niet alleen moet plaatsvinden met enkele afzonderlijke maatregelen, maar ook door middel

⁴ Kamerstukken II 2024/25, 19 637, nr. 3320.

van een samenhangend pakket aan maatregelen op het brede terrein van migratie en asiel, nationaal en in EU-verband. Dit wetgevingspakket is opgesteld als onderdeel van de brede inzet dat Nederland moet gaan behoren tot de categorie lidstaten met de strengste toelatingsregels van de Europese Unie. De instroomeffecten die daar naar verwachting vanuit gaan en van invloed zullen zijn op de werkvoorraden van de asielketen, inclusief IND en rechtspraak, moeten dan ook niet worden geduid aan de hand van de losse maatregelen, maar juist als samenhangend pakket. Op basis van dit totaalpakket is de verwachting dat de instroom wordt beperkt, zonder dat daar een getal aan gehangen kan worden. Een belangrijk onderdeel van het pakket zijn de voorgestelde maatregelen op nareis. De totale asielinstroom bestaat momenteel voor 25 procent uit nareizende gezinsleden van statushouders, waarvan twee derde gezinsleden van subsidiair beschermden. De voorgestelde maatregelen zullen naar verwachting tot gevolg hebben dat nareis in tijd meer wordt gereguleerd en minder mensen naar Nederland komen op grond van nareis.

Vraag 8

Kunt u nauwkeurig toelichten waarom de consultatietermijnen zo kort zijn? Hoe past dit binnen het versterken van de kwaliteit van wetgeving?

Antwoord 8

In het onderhavige geval is een afweging gemaakt tussen de noodzaak om op zeer korte termijn maatregelen te nemen om de asielketen te ontlasten, en het belang om het wetgevingsproces zo zorgvuldig mogelijk te doorlopen. Dat heeft ertoe geleid dat het wetgevingsproces versneld is doorlopen. Daarmee geef ik uitvoering aan de brieven van 25 oktober 2024 en van 14 november 2024.⁵ Het kabinet vindt deze versnelling noodzakelijk, gelet op de noodzaak om de asielketen zo spoedig mogelijk en duurzaam te ontlasten en de instroom van asielzoekers te verminderen. Om die reden is gekozen voor een beperkte consultatieperiode van één week. Zoals ik aangaf in het commissiedebat op 19 december 2024, zal ik adviezen die op een later moment nog worden ontvangen alsnog betrekken in het wetgevingsproces.

Vraag 9

Kunt u schematisch aangeven welke route de wetsvoorstellen afleggen voordat ze in de ministerraad worden besproken? Op welke punten wijkt dit af van de reguliere route van voorbereiding van wetgeving? En kunt u hierbij aangeven op welke onderdelen het wetgevingsproces afwijkt van de Aanwijzing voor de regelgeving?

Antwoord 9

Gelet op de noodzaak om met urgentie in te zetten op een breed pakket aan maatregelen om de asielketen per direct en duurzaam te ontlasten, zijn de wetsvoorstellen ambtelijk versneld opgesteld en heb ik gekozen voor een beperkte consultatieperiode van één week waarin de wetsvoorstellen zijn voorgelegd aan die organisaties die in hun uitvoering direct worden geraakt. Om de wetsvoorstellen nog in 2024 in te kunnen dienen bij de Afdeling advisering van de Raad van State, zijn in deze fase niet alle reguliere (uitvoerings)toetsen verricht. Wel zijn op basis van impactanalyses inschattingen gemaakt van de uitvoeringsgevolgen en de financiële consequenties voor de IND en andere uitvoerende partijen. De wetsvoorstellen zijn vervolgens geagendeerd voor de Raad Asiel en Migratie van 17 december 2024, een onderraad van de ministerraad. Daarna zijn de wetsvoorstellen op 20 december 2024 door de ministerraad behandeld.

Vraag 10

Kunt u deze vragen, één voor één beantwoorden, voor het commissiedebat Vreemdelingen- en asielbeleid op 19 december 2024?

⁵ Kamerstukken II 2024/25, 19 637, nr. 3304 en Kamerstukken II 2024/25, 36 600 XX, nr. 52.

Antwoord 10

Ik heb deze vragen zo spoedig mogelijk beantwoord, maar het is helaas niet gelukt om ze voor het commissiedebat te beantwoorden. De vragen zijn zoveel mogelijk afzonderlijk van elkaar beantwoord.